

HANDWOERTERBUCH DER KRIMINOLOGIE. Begründet von Alexander Elster und Heinrich Lingemann. 2. Auflage herausgegeben von Prof. Dr. iur. Rudolf Sieverts. 2. Band, Lieferung 1/4, S. 320 und 3. Band, Lieferung 1/2. S. 161. Walter de Gruyter & Co. — Verlag, Berlin. 1967/1969.

После прве књиге ⁽¹⁾ појавиле су се свеске и друге и треће књиге овог великог лексикона криминологије, који стално побуђује нашу пажњу и потврђује своју вредност.

На првим страницама је рад главног уредника проф. Зифертса (R. Sieverts) о криминалној политици или боље речено о политици борбе против криминалитета. Као што је раније било од интереса да се упознамо с његовим схватањем криминологије, овде је целисходно да се задржимо на његовом појимању криминалне политике, јер је несумњива чињеница да ставови главног уредника на изванредан начин и у одређеној мери утичу на општа обележја лексикона. Истовремено од поставки криминалне политике зависе и решења многих питања борбе против криминалитета. Проф. Зифертс нас за време појаве термина *криминална политика* упућује на податке које је о томе дао Р. фон Хипел (R. von Hippel) у своме делу *Strafrecht* ⁽²⁾ и додаје да је у погледу односа између криминалне политике и криминологије прихватио схватање које је у првом издању лексикона изнео Е. Мецгер (E. Mezger) ⁽³⁾. Тако нас и нехотице наводи на мисао да посматрамо његово схватање криминалне политике напоредо са схватањима ове двојице угледних теоретичара немачке науке о криминалиту.

Криминална политика је према Зифертсу скуп размишљања и мера друштва и државе за сузбијање повреда кривичноправног поретка. Одмах треба рећи да ова дефиниција услед велике краткоће показује и нужне слабости. Она не одређује у довољној мери садржаје криминалне политике, нити пружа могућност сагледавања релативне самосталности ове дисциплине. Но, слична ситуација је и код других дефиниција. Тако је фон Хипел криминалну политику одредио као „посматрање дејства кривичног права са становишта сврсисходности“ ⁽⁴⁾. Што се тиче Мецгера, чини нам се да он није доследан приликом дефинисања криминалне политике. У првом издању лексикона он је написао о криминалној политици да представља посматрање и примену кривичног права под углом успешног сузбијања криминалитета ⁽⁵⁾, а касније да је она „скуп свих државних мера за превенцију и сузбијање криминалитета“ ⁽⁶⁾. У немачкој литератури те-

(1) В. наш приказ, *Анали Правног факултета у Београду*, бр. 5 — 6, 1969. Стр. 692 — 694.

(2) Robert von Hippel: *Deutsches Strafrecht*, 1. Band. S. 535. Berlin, 1925.

(3) E. Mezger: *Kriminalpolitik* (Handwörterbuch der Kriminologie, 1. Band. S. 861 — 871. Berlin, 1933).

(4) R. v. Hippel, *op. cit.* S. 534.

(5) E. Mezger, *op. cit.* S. 861.

(6) E. Mezger: *Kriminalpolitik auf kriminologischer Grundlage*. 2. Auflage. S. 1. Stuttgart, 1942.

шко је наћи дефиницију која би нас задовољила, те је оправдана примедба проф. Х. Леференца (H. Lefrenz) да нам не остаје ништа друго до жеља да дође до појавног разјашњења криминалне политике (7).

Нешто треба рећи и о сврставању криминалне политике под појам криминологије у ширем смислу речи, које је схватање проф. Зифертс преузео од Е. Мецгера. У теорији нема јединственог става кад је реч о месту криминалне политике у систему наука које се баве проучавањем криминалитета и борбом против њега. Тако поред изложеног схватања има и сасвим супротно, које криминалну политику узима за највиши појам и под њен наслов сврстава и криминологију и криминалистику и кривично право и криминалну педагогију (8). Најзад, неки криминолози остављају криминалну политику по страни од система наука које проучавају криминалитет, тј. од криминологије у ширем смислу речи, али је придодају овом систему, имајући на уму њену вредност за политику и правних и ванправних кривичних наука (9). По свему судећи присутан је један триас, који чине криминална политика, криминологија и кривично право, и њега треба у сваком тренутку борбе против криминалитета поштовати било да се ради о теоријском раду било о практичној делатности. Због тога је неприхватљиво, кад проф. Зифертс хоће да умањи значај проблематици места криминалне политике у систему кривичних наука. Овом треба додати и то, да се ово место мора одређивати на темељу међусобне условљености и повезаности свих ових наука, имајући пред собом и сам поглед на свет (10).

У излагањима проф. Зифертса привлаче посебну пажњу они редови у којима он разматра проблематику да ли криминална политика треба да ограничи своја размишљања само на постављање и организацију државног апарата, односно кривичног правосуђа или треба да се позабави и могућностима и формама ван и поред државног апарата, као и да поведе рачуна о друштвеним процесима. Ставови које он у вези са овом проблематиком заузима у свему су прихватљиви, наиме реч је о томе да ће се криминална политика увек посебно интересирати за организацију и рад кривичног правосуђа и других државних органа ангажованих за борбу против криминалитета, али она ће морати пажљиво да студира и друге процесе у слободном друштву, који посредно или непосредно криминогено делују, као и друга реаговања на криминалитет мимо државних токова.

У својим размишљањима у области политике борбе против криминалитета проф. Зифертс се везује за ставове умерених пристајница школе „друштвене одбране“ и у размерама ових ставова разматра могућности и дејство генералне и специјалне превенције кривичног права. Дакле, овде бисмо се у једном исцрпнијем излагању могли срести у суштини са аргументацијом за и против школе „друштвене одбраде“ (défense sociale).

Рад проф. Зифертса, као и сви радови у овом лексикону, снабдевен је изванредним библиографским подацима, који сваком који хоће да ближе и више проучава ову материју олакшавају посао.

Посматрајући криминологију у енциклопедијском смислу речи, свеске које су пред нама презентирају нам обраду следећих грана: криминална полиција, криминална прогноза, криминална психијатрија, криминална психологија, криминална педагогија, криминална социологија, криминална статистика, криминална тактика, криминална техника, криминологија —

(7) H. Lefrenz: *Kriminologie und Kriminalpolitik* (Kriminologische Gegenwartsfragen. Heft 8. S. 10 — 24. Stuttgart, 1968).

(8) Joachim Hellner: *Systematik des Strafrechts* (Uebersichten und Definitionen aus dem Strafrecht und der Kriminologie). S. 40. Berlin, 1969.

(9) Friedrich Geerds: *Die Kriminalität als soziale und als wissenschaftliche Problematik*. S. 28. i sl.

(10) Драгољуб Ђ. Димитријевић: *Кривично право и криминологија* (Годишњак Правног факултета у Сарајеву. Бр. 4. С. 23 — 53. Сарајево, 1956).

основи, методи криминологије, организације и институти, парапсихологија, полиција и вештачење рукописа.

Из области феноменологије криминалитета изложени су деликти фалсификовања уметничких дела и животних намирница, убиство, деликти на новцу, прекршаји, организовани злочин, политички криминалитет и политичко убиство (атентат), проституција, деликти против јавног реда и правосуђа, поврат и с њим у вези прогноза поврата и најзад самоубиство.

Криминолошко изучавање феномена криминалитета данас узима све више маха и несумњиво је корисно као противтежа у теорији и пракси чисто правном посматрању кривичних дела. Са неколико речи задржаћемо се на структури овог изучавања деликата против јавног реда и правосуђа, која је за лексикон обрадио проф. Ф. Гердс, с обзиром да он после свога рада „Криминална феноменологија, њени задаци и могућности“⁽¹¹⁾ чини стаане напоре да развије ову грану криминологије. У првим редовима долази до одређивања групног појма ових деликата и бележења кривичних дела предвиђених у кривичном закону. После тога се обрађују кривична дела појединачно. При овом долази до потпуног сагледавања законског бића кривичног дела, историјског осврта на настанак и развој као и до његовог практичног значаја. У даљем истраживању посебно место заузимају појавне форме дела, при чему не долазе у обзир само форме које би се поистоветиле са законским бићем, већ и оне које показују извесну сличност и тако отварају нове видике како за практично правосуђе тако и за нове инкриминације или коректуре постојећег стања. Ова изучавања су праћена и истраживањем непосредних узрока одговарајућег кривичног дела, тако да долазимо до једне на одређени начин посебне криминологије или боље речено до посебног дела криминологије. Истовремено треба напоменути да је присутно и проучавање проблематике о типологији учинилаца датог кривичног дела. Са овим смо хтели само да укажемо и на теоријску и на практичну вредност ове гране криминологије са којом се за сада срећемо готово једино у овом лексикону.

Најзад, у свескама налазимо и низ питања која представљају материју криминалне етиологије. Набројаћемо наслове под којима су ова питања обрађена. Дакле, криминални роман, природна околина, проучавање личности и њена заштита, религија, школа и средства информисања. Но, одмах треба додати и то, да су овде присутна и разматрања која спадају у област терапеутике криминалитета.

Др Драгољуб В. Димитријевић

Jean Rivero, DROIT ADMINISTRATIF, Précis Dalloz, Paris 1970, стр. 482.

Плејади блиставих француских професора права Дигија, Орјуа, Бертелемија, Бонара, Ролана, Валина, д Лобадера, Ведела и др. који су француско управно право подигли од егзегезе на степен правне науке, већ низ година припада и професор Жан Риверо. Његово име одавно није ново ни у Француској ни у другим државама а посебно ни у Југославији у којој је познат и по његовим радовима и по његовом активном учешћу на француско-југословенским правничким данима.

Још пре овог рата 1934. године, проф. Риверо објављује запажено дело »Les mesures intérieures administratives« и својом сарадњом помаже проф. Анри Бертелемију у објављивању 13. издања његовог *Traité de Droit administratif*. Проф. Риверо је прво био професор на Правном факултету

(11) Friedrich Geerds: Kriminalphänomenologie, Ihre Aufgaben und Möglichkeiten (Festschrift für Hellmuth Mayer zum 70. Geburtstag. S. 605 — 627. Berlin, 1966).